

Financije pravo i porezi

3/19
ožujak 2019.

Časopis za poduzeća i banke, obrtnike,
proračune i proračunske korisnike, neprofitne i ostale organizacije

TEB | poslovno
savjetovanje

ISSN 1848-6614 | UDK 65:33

AKTUALNO

**Novele Zakona
o zaštiti potrošača**

FINANCIJE

**Podjela dobiti i
pokriće gubitka
Troškovi
rezerviranja**

POREZI

Obrasci PD-NN i PD-IPO

NEPROFITNI

**Prijelaz iz jednostavnog
u sustav dvojnog
knjigovodstva**

PLAĆE

**Doprinosi članova
uprave, likvidatora,...**

Čestitamo Dan žena!

Jesmo li doista svjesni dubine i svih posljedica demografske krize?

dr. sc. Dražen Živić
znanstveni savjetnik u
trajnom zvanju

Institut društvenih znanosti
Ivo Pilar – Područni centar
Vukovar

UVODNIK

Već niz godina hrvatski demografi u svojim znanstvenim rado-vima i javnim istupima različite provenijencije sve glasnije upozoravaju na višestruko složene uzroke i alarmantne posljedice „hrvatskoga demografskoga sloma“ te predvidiv epilog višegodišnjega zanemarivanja demografske problematike od strane hrvatskih upravljačkih elita. Notorna je činjenica da se naša zemlja nalazi u izrazitoj depopulaciji. Njezina sadržajna i prostorna širina ukazuje na dubinu demografske krize u kojoj se Hrvatska nalazi; ujedno i na odsustvo strateškoga promišljanja kako usporiti i ublažiti sve izvjesniji demografski sunovrat. Doduše, hrvatske su političke elite u protekla tri desetljeća javnosti ponudile nekoliko „politika“ demografske revitalizacije zemlje, ali bez značajnijega i trajnijega učinka. Premda su u tim dokumentima, zahvaljujući naporima znanstvenika, pobrojani i opisani mnogi važni aspekti demografske problematike Hrvatske te istaknuti najvažniji ciljevi, mjere i aktivnosti demografske revitalizacije, njihovo je pretakanje u hrvatske javne politike (npr. ekonomsku, fiskalnu, stambenu, socijalnu i dr.) te – sukladno tome – u potrebna zakonska rješenja, generalno uzevši, izostalo. Pritom se, uz ostale slabosti, nije vodilo računa o dva temeljna načela svake populacijske politike: dugoročnost i cijelovitost provedbe. Javnosti je poznato da je u izradi nova strategija demografske revitalizacije Hrvatske. Hoće li ona i u kojoj mjeri ostvariti svoju ulogu vrijeme će pokazati. No ako iza nje ne bude stajala spremnost političkih struktura da uske stranačke interese podčine nacionalnim interesima teško da ćemo u budućnosti i ovu strategiju ocijeniti pozitivnom.

Recentni podaci hrvatske vitalne i migracijske statistike pokazuju da naša zemlja, nažalost, „ustrajno“ demografski izumire, da gubi stanovništvo i prirodnim i mehaničkim putem i da se ne nazire usporavanje nego, naprotiv, prepoznaće jačanje negativnih demografskih trendova. Čini se da se sve brže približavamo samom dnu demografske „provalije“ iz koje će biti nemoguće izaći. To više jer nije riječ samo o demografskoj „recesiji“ nego i o ukupnom društvenom i gospodarskom zaostajanju zemlje koje će samo poticati novo demografsko praznjjenje. Naime, izrazito jaka demografska regresija u kojoj se Hrvatska nalazi ima multiplikativan učinak na mnoge segmente javnoga života – od produbljenja prostorne populacijske i razvojne neravnoteže, preko sve naglašenijega problema formiranja radne snage, pa do sve izraženijih poteškoća u funkcioniranju zdravstvene,

socijalne i napose mirovinske skrbi za hrvatske građane.

Premda znanstvena i šira javnost postižu sve viši stupanj suglasja o dugoročnoj neodrživosti poražavajućega demografskoga stanja u našoj zemlji, političke elite uglavnom ne iskazuju isto opredjeljenje, odnosno prema sve izraženijim demografskim izazovima odnose se ponajčeće prigodničarski, uz primjetan izostanak strateške vizije demografskoga, ali i ukupnoga razvoja i napretka države. Pitanju demografije se premalo prilazi kao primarnom nacionalnom strateškom interesu koji bi trebao biti u ishodištu svih javnih politika.

Hrvatska politika, osobito na nacionalnoj razini, još uvijek nije ponudila dugoročnu nacionalnu razvojnu strategiju. Posebno zabrinjava izostanak realnih makroekonomskih politika koje bi bile prilagođene stvarnim demografskim trendovima i projekcijama. Poznati hrvatski demograf A. Akrap s pravom tvrdi da „model gospodarskog razvoja koji se provodi u Hrvatskoj generira depopulacijske procese“. To znači da se bez promjene toga modela „razvoja“ u model odgovornog i poštenog upravljanja hrvatskim prirodnim i ljudskim dobrima ne mogu očekivati pomaci u demografskoj revitalizaciji zemlje, ma koliko se trudili primjenom parcialnih mjera s nacionalne ili lokalne adrese intervenirati u hrvatski demografski okvir.

Hrvatski su demografi, i ne samo oni, proteklih godina učinili maksimalni napor u „dijagnosticiranju“ hrvatske demografske krize, predlagali su niz mjera proaktivne pronatalitetne, migracijske i redistributivne populacijske politike te su svojim istupima snažno senzibilizirali hrvatsku javnost o neodrživosti demografskoga stanja i trendova. Jedino još uvijek, unatoč pokušajima, nije primjetan snažniji odgovor državnoga sustava. Barem je tako bilo do sada.

Jedna od najvećih slabosti i nedorečenosti većine razvojnih strategija i politika u Hrvatskoj jest izostanak društvene svijesti i političkoga suglasja o potrebi aktivnoga djelovanja na usporavanju negativnih i poticanju pozitivnih demografskih trendova koji su preduvjet svakog drugog ulaganja u gospodarsku revitalizaciju zemlje. Nema u svijetu primjera uspješnoga gospodarskoga i društvenoga modela razvoja koji bi se odvijao u uvjetima opće depopulacije. Stoga je temelj svega suglasje svih društvenih aktera (od državne vlasti do poslodavaca) koji moraju kreirati autentičnu strategiju i politike demografske revitalizacije, biti ustrajni u provedbi njihovih mjera i aktivnosti te odlučni da niti jedna promjena vlasti ne ugrozi njihovu provedbu. Jedino tako možemo kazati da razumijemo postojeće demografsko stanje i da nam nije svejedno kakva će biti hrvatska demografska budućnost.